

विषय: सामाजिक अध्ययन

समय: ३ घण्टा

कक्षा : ९

पूणाङ्क : ७५

क्र. स	एकाइ	कार्य घण्टा	अति छोटो			छोटो			लामो			एकाइगत अङ्क विभाजन
			ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	
१.	हामी र हाम्रो समाज	८	१					१				५
२.	विकासका पूर्वाधार	१०			१	१						५
३.	हाम्रो परम्परा एवम् सामाजिक मूल्य र मान्यता	१४					१	१				८
४.	सामाजिक समस्या र समाधान	१२	१	१				१				६
५.	नागरिक चेतना	१८				१					१	११
६.	हाम्रो पृथ्वी	१८				१				१		११
७.	हाम्रो विगत	१४	१		१				१			९
८.	हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	१५	१	१						१		९
९.	हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	११	१		१		१					६
१०.	जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन	८		१		१						५
	जम्मा	१२८	५	३	३	४	२	३	१	२	१	७५

प्रश्नका किसिम	प्रश्न सङ्ख्या	जम्मा अङ्क भार
लामो उत्तर आउने प्रश्न	४	$४ \times ७ = २८$
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	९	$९ \times ४ = ३६$
अति छोटो उत्तर आउने प्रश्न	११	$११ \times १ = ११$
जम्मा	२४	७५

द्रष्टव्य: ज्ञान र बोध क्षेत्रबाट प्रश्न सोध्दा ज्ञान र बोधको सन्तुलन मिलाउनु पर्ने छ ।

- उच्च दक्षतामा विश्लेषण, समालोचनात्मक चिन्तन, मूल्य र अभिवृत्तिसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू सोध्न सकिने छ ।
- ज्ञान बोधबाट ३७ प्रतिशत, प्रयोग र सिर्जनशीलताबाट ३३ प्रतिशत र उच्च दक्षताबाट ३० प्रतिशत अङ्कभार रहनेछन् ।
- हाम्रो पृथ्वी एकाइबाट सोधिने लामो उत्तर आउने प्रश्नमा वैकल्पिक प्रश्न सोधिने जसमा नेपालको नक्सा वा महादेशको नक्सा बनाएर भर्नुपर्ने छ ।
- हाम्रो आर्थिक क्रियाकलापबाट सोधिने लामो उत्तर आउने प्रश्न सिर्जनात्मक सिपसँग सम्बन्धित हुनेछ ।

अध्ययनको क्षेत्र	पाठ	अध्ययन विषयवस्तु	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया	पाठ्य सामाग्रीको प्रयोग	कार्य घण्टी
हामी र हाम्रो समाज	समाज विकासको अवधारणा	समाज र समुदायको परिचय समाजका विशेषताहरू व्यक्ति र समाजको अन्तरसम्बन्ध	सामुहिक छलफल कक्षा प्रस्तुति विषय व्याख्या प्रश्नोत्तर विधि छलफल अन्तरक्रिया विद्यार्थीको समाजको बारेमा खोजी गर्ने परियोजना कार्य	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू	
	समाज विकासका चरणहरू	समाजको उत्पत्ति र विकास अवधारणा चरणहरू कार्ल मार्क्स, टायलर र मोगानका अनुसार	सामुहिक छलफल कक्षा प्रस्तुति विषय व्याख्या प्रश्नोत्तर विधि विद्यार्थीको समाजको बारेमा खोजी गर्ने र कक्षामा प्रस्तुत गर्ने सामुहिक तथा छलफल अन्तरक्रिया	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू	
विकासका पूर्वाधार	विकासको अवधारणा तथा पूर्वसर्तहरू	विकासको अवधारणा विकासका पूर्वसर्तहरू	दूरदृष्टि साक्षरता स्रोतसाधन जनसहभागिता उद्यमशीलता सदाचार शान्ति सुव्यवस्था प्रविधि	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	विकासको पूर्वाधारहरू	शिक्षा स्वास्थ्य सञ्चार विद्युत् खानेपानी यातायात जनशक्ति	परिचय नेपालमा वर्तमान अवस्था नेपालमा सम्भावना नेपालका अवसर नेपालमा भएका समस्याहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रा सामाजिक मूल्य मान्यता	नेपालमा प्रचलित धर्म	नेपालमा प्रचलित धर्महरू हिन्दु, बौद्ध, मुस्लिम, क्रिस्चियन, किराँत, बोन, शिख)	धर्महरूको परिचय सबै धर्मका साझा मूल्य र मान्यता धार्मिक सहिष्णुता धर्म निरपेक्षता सम्बन्धी अवधारणा र महत्व धर्मले कसरी मेल मिलाएको भावनाको विकास गर्छ	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	मानव मूल्य र यसको महत्व	मानव मूल्यको परिचय मानव मूल्यको महत्व विद्यार्थीको व्यवहार	मानव मूल्य सम्बन्धमा विद्यार्थीलाई जानकारी (दया, माया, करुणा, सहानुभूति, समानुभूति आदि सम्बन्धी जानकारी)	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
सामाजिक समस्या र सभाधान	सामाजिक समस्याको पहिचान	परिचय पहिचान, असर, समाधान, हेपाइ साइबर अपराध विद्युतीय कुलत	सामाजिक विकृति तथा समस्याको पहिचान समाजमा पर्ने असर र समाधानका उपायहरू सामाजिक विकृति विद्धका सन्देशमल्लक विषयवस्तु सामाजिक विकृति र समस्यासचेतना जगाउने नाराहरू सामाजिक समस्या र विकृति	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	

			समाधान सम्बन्धमा भूमिका अभिनय		
नागरिक चेतना	संविधानको परिचय र संवैधानिक विकासक्रम	संविधानको परिचय र प्रकार नेपालको संवैधानिक विकासक्रम वैधानिक शासन कानुन २००४ अन्तरिम शासन विधान २००७ नेपाल अधिराज्यको संविधान २०१६ नेपालको संविधान २०१९ नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ संविधान सभा, नेपालको वर्तमान संविधान २०७२ र यसका विशेषताहरू	संविधानको परिभाषा महत्व विशेषताहरू सबल पक्षहरू कमजोरी पक्षहरू कक्षा नियम र संवैधानिक कानुनको तुलना	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नागरिक पहिचान	परिचय जन्मदर्ता प्रमाण पत्र नागरिकता राष्ट्रिय परिचय पत्र	परिचय जन्म दर्ता, सोको प्राप्तिका प्रावधानहरू आवश्यकता र महत्व नागरिकता, सोको प्राप्तिका प्रावधानहरू आवश्यकता र महत्व राष्ट्रिय परिचय पत्र र सोको प्राप्तिका प्रावधानहरू, आवश्यकता वा महत्व तिनीहरू प्राप्त गर्न आवश्यक कार्यहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो पृथ्वी	अक्षांश र देशान्तर	परिचय अक्षांश र हावापानी बिचको सम्बन्ध देशान्तरले समयमा पर्ने प्रभाव स्थानीय समय र प्रामाणिक समय	परिचय र महत्व हावापानीमा पर्ने प्रभाव स्थानीय समय र प्रामाणिक समयको अवधारणा देशान्तरबाट समयमा पर्ने प्रभाव देशान्तर र समय सम्बन्धित गणितिय समस्या अक्षांश र हावापानी बिचको सम्बन्ध	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नेपालको धरातलीय स्वरूप	निर्माण प्रक्रिया (आन्तरिक तथा बाह्य) परिचय र भौगोलिक विशेषता हिमाल, पहाड र तराई नेपालको धरातलिय स्वरूप अनुसार हावापानी	नेपालको भौतिक अवस्था धरातलीय स्वरूप निर्माण प्रक्रिया हिमाल पहाड तराई भौगोलिक परिचय धरातलीय स्वरूप र जनजीवनमा प्रभाव नेपालमा पाइने हावापानीमा प्रकार हावापानीले जनजीवनमा पर्ने प्रभाव स्थानीय स्तरमा पाइने वनस्पति	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	एसिया	परिचय धरातलीय स्वरूप हावापानी जनजीवन	एसियाको प्राकृतिक तथा राजनैतिक नक्साको प्रयोग गरी धरातलीय स्वरूप हावापानी जनजीवन कहाँ कहाँ पर्छन् र संकेतको जानकारी	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य	

	नक्सा कार्य	नक्सा अध्ययन, निर्माण र उपयोग सङ्केत, दिशा र नापी नक्साका प्रकार (राजनैतिक, भौगोलिक, स्थालाकृत) नापी (म्याट्रिक, कथात्मक, चित्रात्मक आदि स्केल)	महादेश र नेपालको सम्बन्ध नेपालको आउट लाइन नक्सा निर्माणका आधारभूत तथ्यहरू वर्ग वा रेखात्मक स्वतन्त्र नक्सा कार्वन ट्रेसिड तरिका फोटो कपी तरिका संकेतको प्रयोग तथा भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, पर्यटकीय, उत्पादन क्षेत्र, बाटोघाटो, पहाड, नदी आदिको पहिचान गरी सही भर्न सिकाउने ।	प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो विगत	इतिहास र ऐतिहासिक स्रोत	परिचय नेपालको इतिहास लेखन खोज अध्ययन संरक्षण		सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	शाक्यवंशीय इतिहास	कपिलवस्तुको सुरुवात र गौतम बुद्धको बसावली	कपिलवस्तुको शाक्यवंशीय इतिहास शाक्य वंशीय इतिहास महत्व मुख्य मुख्य घटनाहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	कृषि	परिचय महत्व परम्परागत र आधुनिक कृषिको अवस्था विशेषता महत्व कृषि क्षेत्र विकासको सम्भाव्यता कृषि देश विकासको मेरुदण्ड	कृषिको परिचय महत्व सम्बन्ध कृषि उत्पादन वा वादीका प्रकारहरू परम्परागत कृषि उत्पादन र महत्व व्यावसायिक कृषिको अवधारण र महत्व कृषिका संभावनाहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	नेपालका मित्र राष्ट्र र संस्था	नेपालको मित्र राष्ट्र बेलायत, भारत, चिन, अमेरिका संस्थाहरू (सार्क, युरोपियन युनियन, तिनको योगदानहरू)	नेपाललाई सहयोग गर्ने दातृराष्ट्रहरू संघ संस्थाहरू संयुक्त राष्ट्रसंघले गरेका सहयोगका क्षेत्र र सहयोगको सूची	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन	जनसाङ्ख्यिकी तत्वहरू	जन्म मृत्यु बसाइँ सराइ	जनसाङ्ख्यिकीका तत्वहरूको परिचय जनसङ्ख्यिकीका महत्व	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
				जम्मा	
				जम्मा कार्य दिन	
				पुनरावृत्ति	

अध्ययनको क्षेत्र	पाठ	अध्ययन विषयवस्तु	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया	पाठ्य सामाग्रीको प्रयोग	कार्य घण्टी
हामी र हाम्रो समाज	जीवन पद्धति जीवन पद्धतिका आधारमा समाजको वर्गीकरण	समाज वर्गीकरणका आधारहरू भाषा धर्म बसोबास समय अर्थ व्यवस्था जीवन पद्धति जीवन पद्धतिका आधारमा समाजको वर्गीकरण सिकारी तथा कन्दमूल सङ्कलक समाज कृषि तथा पशुपालक समाज औद्योगिक समाज आधुनिक समाज	सामुहिक छलफल कक्षा प्रस्तुति विषय व्याख्या प्रनोत्तर विधि विद्यार्थी बसिरहेको समाजको बारेमा खोजी गर्ने र कक्षामा प्रस्तुति गर्ने सामुहिक तथा छलफल अन्तरक्रिया	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
विकासका पूर्वाधार	परम्परागत ज्ञान, सिप र प्रविधि तथा तिनको सिर्जनशील प्रयोग	परम्परागत ज्ञान, सिप र प्रविधिको परिचय ढिकी, जाँतो, पानीघट्ट, हलो, जुवा, आरन, भाँडाकुँडा बनाउने लोहोरो सिलौटो, डोको, नाम्लो दाम्लो, मान्द्रो ठेकी, मदानी आदिमा प्रयोग हुने सामान तथा स्थानिय स्रोतहरूको प्रयोग	परम्परागत ज्ञान, सिप र प्रविधिको परिचय महत्व आधुनिक प्रयोग लोपोन्मुख हुनाका कारणहरू संरक्षणका उपायहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रा सामाजिक मूल्य मान्यता	धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता	नेपालका धार्मिक सहिष्णुताको परम्परा र वर्तमान अभ्यास धर्म निरपेक्षताको	सहिष्णुताको परम्परा र वर्तमान अवस्था अवधारणा र महत्व	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नेपालको परम्परागत कला : नेपाली चित्रकला, नेपाली मूर्तिकला, नेपाली वास्तुकला	नेपाली परम्परागत कलाको परिचय र महत्व नेपाली चित्रकाल मूर्तिकला वास्तुकला परिचय (प्यागोडा शैली, शिखर शैली, गुम्बा शैली, मुगल शैली, युरोपियन शैली तथा अन्य शैलीको बारेमा ।)	ग्रन्थ चित्र, पौभा चित्र, भित्तेचित्र, मिथिला चित्रकला तथा अन्य स्थानिय चित्रकलाको बारेमा समुदायमा भएका विभिन्न चित्र, मूर्ति र भवनहरूको वर्तमान अवस्था संरक्षणका उपायहरू ऐतिहासिक विकास, वर्तमान अवस्था, संरक्षण गर्नुपर्ने कारणहरू, संरक्षणका उपायहरू विशेषता र संरक्षण एवम् प्रवर्धनका उपायहरू समुदायमा भएका विभिन्न चित्र, मूर्ति र भवनहरूको वर्तमान अवस्था, संरक्षणका उपायहरू समुदायमा भएका विभिन्न चित्र, मूर्ति र भवनहरूको वर्तमान अवस्था संरक्षणका उपायहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
सामाजिक समस्या र सभाधान	सामाजिक सुधारका लागि स्थानीय र राष्ट्रिय संघ संस्थाको योगदान	समाज कल्याण परिषद् केन्द्रीय बाल कल्याण समिति नेपाल प्रहरी रेडक्रस, स्काउट	समुदायमा क्रियाशील सामाजिक संघसंस्थाहरू परिचय संस्थाको महत्व र सामाजिक समस्या संस्थाका व्यक्तित्व भेटी योगदानको बारेमा कुरा गर्ने संस्थाहरूको योगदान रेडक्रस र स्काउटको परिचय एवं गतिविधिहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	

	मौलिक हक	परिचय मौलिक हकहरूको संवैधानिक व्यवस्था	महत्व मौलिक हक र मानव अधिकार विचको समानता र भिन्नता मौलिक हकको छोटो परिचय दिने	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
नागरिक चेतना	नागरिक कर्तव्य	पारिवारिक कर्तव्य सामाजिक कर्तव्य नैतिक कर्तव्य कानुनी कर्तव्य	परिचय नागरिक कर्तव्य अन्तर्गत पर्ने कर्तव्यहरू सामाजिक कर्तव्यहरू कानुनी कर्तव्य पारिवारिक कर्तव्य कर्तव्य पालना किन गर्ने नागरिक कर्तव्य र दायित्व कर्तव्य पालना नगर्दा हुन सक्ने परिणामहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो पृथ्वी	नेपालको खनिज तथा जलस्रोत	नेपालको खनिज र जलस्रोतको परिचय उपयोगिता सम्बन्धी अवधारण	नेपालको खनिज र उपयोगिताको अवस्था महत्व खनिज पाइने स्थानको परिचय जलस्रोतको परिचय उपयोगको अवस्था नेपालका नदीहरू र तिनीहरूको स्तर विभाजन सिचाइको अवस्था महत्व जलस्रोतको नेपालको समृद्धिको आधार	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	युरोप	परिचय धरातलीय स्वरूप हावापानी र जनजीवन	युरोपको प्राकृतिक तथा राजनैतिक नक्साको प्रयोग गरी धरातलीय स्वरूप, हावापानी, जनजीवन कहाँ कहाँ पर्छन् र संकेतको जानकारी महादेश र नेपालको सम्बन्ध	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नक्सा कार्य	नक्सा अध्ययन, निर्माण र उपयोग सङ्केत, दिशा र नापी नक्साका प्रकार (राजनैतिक, भौगोलिक, स्थलाकृत) नापी (म्याट्रिक, कथात्मक, चित्रात्मक आदि स्केल)	नेपालको आउट लाइन नक्सा निर्माणका आधारभूत तथ्यहरू वर्ग वा रेखात्मक स्वतन्त्र नक्सा कार्वन ट्रेसिङ तरिका फोटो कपी तरिका संकेतको प्रयोग तथा भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, पर्यटकीय, उत्पादन क्षेत्र, बाटोघाटो, पहाड, नदी आदिको पहिचान गरी सही भर्न सिकाउने ।	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो विगत	आफ्नो वंशको परिचय र वंशावली खोजी	वंशावली परिचय महत्व यसको प्रयोग	आफू बस्ने क्षेत्रमा रहेका जातजातिहरूका बारेमा वंशावली अध्ययन गर्न लगाई आफ्नो वंशका बारेमा छलफल गर्न लगाउने	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नेपालको एकीकरण : कारण र प्रभाव	पृथ्वी नारायण शाहको जन्म एकीकरण अभियान एकीकरणका मुख्य घटना एकीकरणमा पृथ्वीनारायण शाहले व्यहोर्नु परेका बाधा	नेपाल एकीकरणको प्रभाव एकीकरणमा पृथ्वीनारायण शाहको भूमिका एकीकरणका घटनामा समयरेखा	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि	

		व्यवधानहरू सैनिक सुदृढीकरण एकीकरणले नेपाली समाजमा प्रभाव		अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	उद्योग	परिचय प्रकार महत्व उद्योगको सम्भाव्यता प्रवर्धनका उपाय	उद्योगको नितिगत अवधारणा घरेलु तथा साना उद्योग, कृषि र उद्योग बिचमा सम्बन्ध	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	संयुक्त राष्ट्र संघ र नेपाल	स्थापना नेपालको सदस्यता परस्पर सम्बन्ध र सहयोग शान्ति स्थापनामा नेपालको योगदान	नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघमा पुन्याएको योगदान शान्ति सेना र सहयोग	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	क्षेत्रीय संगठनहरू र नेपाल	सार्क युरोपियन युनियन विश्व बैंक एसियाली विकास बैंक	संगठनको उद्देश्य कार्यक्षेत्र तालिका (परिचय र भूमिका) नेपालको भूमिकाका बारेमा परिचय गराउने	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन	नेपालमा जनसंख्या परिवर्तनमा प्रभाव पर्ने तत्वहरू	जन्म मृत्यु बसाइँ सराई	जनसंख्या परिवर्तनमा प्रभाव पर्ने तत्वहरू परिचय स्थानीय समुदायमा जनसंख्या परिवर्तन	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नेपालमा बसाइँसराइका कारण र असर	बसाइँ सराई गरिनुका कारण	नेपालमा बसाइँसराइका कारणहरू नेपालमा बसाइँसराइका असर	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
				जम्मा	
				जम्मा कार्य दिन	
				अतिरिक्त पुनरावृत्ति	

अध्ययनको क्षेत्र	पाठ	अध्ययन विषयवस्तु	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया	पाठ्य सामाग्रीको प्रयोग	कार्य घण्टी
हामी र हाम्रो समाज	समाजका आधारभूत तत्वहरू	समाजका आधारभूत तत्वहरू अवधारणा असल समाज निर्माणमा व्यक्तिको भूमिका	समाजका तत्वहरूको परिचय गराउने स्लाइड वा कार्ड प्रयोग गर्ने समाजका आधारभूत तत्वहरू जानकारी दिने असल समाजका तत्वहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने मानिसले समाज र समाजले मानिसलाई कसरी सहयोगीका रूपमा काम गर्न सक्दछन् सिकाउने	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू हिब्ल चित्र प्रयोग	
विकासका पूर्वाधार	स्थानीय स्तरमा विकास प्रस्ताव तर्जुमा र कार्यान्वयन प्रक्रिया	वस्तुगत विवरणसम्बन्धी सामान्य जानकारी (गाउँ /नगरपालिकामा विकास प्रस्ताव तर्जुमा सामान्य अवधारणा)	गाउँ/नगरपालिकामा विकास प्रस्ताव कार्यान्वयन प्रक्रिया जानकारी महत्व, कार्यन्वयनमा जनसहभागिताको अवस्था तथा महत्व	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रा सामाजिक मूल्य मान्यता	समानुभूति र सहयोग	समानुभूति र सहयोगको धारणा	परिचय, महत्व, व्यवहारिक प्रयोग नेपालमा समानुभूति र सहयोगको परम्परा सम्बन्ध	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	राष्ट्रिय विभूति तथा राष्ट्रिय व्यक्तित्व : वि.पी. कोइराला र पुष्पलाल	परिचय योगदान (सामाजिक, राजनैतिक तथा साहित्यिक)	उनीहरूले राजनैतिक संस्कारको विकासका लागि गरेका कार्यहरूका लागि गरेका कार्यहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
सामाजिक समस्या र सभाधान	सामाजिक समस्या समाधानका मौलिक अभ्यासहरू सामाजिक सुधारका लागि स्थानीय र	गुठी वडुघर (थारु) पर्म पैँचो सहभोज	अवधारणा स्पष्ट पार्ने महत्व सामाजिक संस्कार सम्बन्ध विस्तार	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
नागरिक चेतना	सुशासन	सुशासन परिचय आयाम विशेषता महत्व विद्यार्थीको भूमिका व्यक्ति, परिवार र समाजको भूमिका	सुशासनको परिचय सुशासन र निर्वाचन जनताको भूमिका	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	लोकतान्त्रिक आचरण	परिचय महत्व अभ्यास विकास गर्ने तरिकाहरू	लोकतन्त्र र सुशासन समाज र लोकतान्त्रिक अभ्यास	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य	

				प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो पृथ्वी	विपत् र तिनको व्यवस्थापन	विपत्का प्रकार , असर र विपत् व्यवस्थापन जलउत्पन्न प्रकोप र तिनको व्यवस्थापनको महत्व	(वाढी, डुवान र हिमताल विस्फोटन) मानव सृजित विपत् र यसको व्यवस्थापन एवम् सामाजिक दायित्व जलउत्पन्न प्रकोपको सूची तयार पार्ने विभिन्न जल उत्पन्न प्रकोपहरू मानव सृजित प्रकोप मानिसहरूको सामाजिक दायित्व	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	अस्ट्रेलिया	धरातलीय स्वरूप, हावापानी र जनजीवन	युरोपको प्राकृतिक तथा राजनैतिक नक्साको प्रयोग गरी धरातलीय स्वरूप, हावापानी, जनजीवन कहाँ कहाँ पर्छन् र संकेतको जानकारी, विभिन्न महादेशहरू र नेपालको सम्बन्ध	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	नक्सा कार्य	नक्सा अध्ययन, निर्माण र उपयोग सङ्केत, दिशा र नापी नक्साका प्रकार (राजनैतिक, भौगोलिक, स्थालाकृत) नापी (म्याट्रिक, कथात्मक, चित्रात्मक आदि स्केल)	नेपालको आउट लाइन नक्सा निर्माणका आधारभूत तथ्यहरू, वर्ग वा रेखात्मक स्वतन्त्र नक्सा, कार्वन ट्रेसिङ तरिका फोटो कपी तरिका संकेतको प्रयोग तथा भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, पर्यटकीय, उत्पादन क्षेत्र, बाटोघाटो, पहाड, नदी आदिको पहिचान गरी सही भर्न सिकाउने ।	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो विगत	नेपाल अङ्ग्रेज युद्ध	कारण प्रभाव	नेपाल अङ्ग्रेज युद्धका कारणहरू (राजनैतिक र आर्थिक, सामाजिक, आर्थिक) प्रभावहरूको व्याख्या, मुख्य घटनाहरू, युद्धको नेपाली समाजमा परेको प्रभाव	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	व्यापार	परिचय महत्व प्रकार	घरेलु व्यापार वैदेशिक व्यापार उपभोग गर्ने वस्तुहरूको	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	इमेल, इन्टरनेट, वेबसाइट, मोबाइल, ल्यापटप, ट्याबलेट, अनलाइन मिडिया	सूचना प्रविधि र सामग्रीको परिचय, प्रभावकारी उपयोग र सावधानी मल्टिमिडिया, अनलाइन खबर, सामाजिक सञ्जालको परिचय, समुचित प्रयोग, दुरुपयोग हुने संभावना, दुरुपयोगमा भोग्नुपर्ने कानुनी प्रावधान	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन	जनसंख्या वृद्धिका कारण र असरहरू		जनसंख्या वृद्धिका कारणहरू जनसंख्या वृद्धिका असरहरू	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि	

				अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
	जनसंख्या व्यवस्थापन	परिचय महत्व जनसंख्या व्यवस्थापनका उपाय	जनसंख्या व्यवस्थापनको परिचय जनसंख्या व्यवस्थापनका उपायहरू जनसंख्या व्यवस्थापनमा युवाहरूको भूमिका	सामुहिक छलफल तथा अन्तरकृया कक्षा शिक्षण चार्ट तथा डिस्प्ले कार्ड मल्टी मिडिया फोटोहरू आदि अभ्यासका लागि प्रश्नहरू तालिका तथा तथ्य प्रकाशित पत्र पत्रिकाका लेखहरू	
				जम्मा	
				जम्मा कार्य दिन	
				पुनरावृत्ति	

अध्ययनको क्षेत्र	पाठ	अध्ययन विषयवस्तु	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया	पाठ्य सामाग्रीको प्रयोग	कार्य घण्टी
हामी र हाम्रो समाज	समाज विकासको अवधारणा	समाज र समुदायको परिचय समाजका विशेषताहरू व्यक्ति र समाजको अन्तरसम्बन्ध	सामुहिक छलफल कक्षा प्रस्तुति विषय व्याख्या प्रश्नोत्तर विधि छलफल अन्तरक्रिया विद्यार्थीको समाजको बारेमा खोजी गर्ने परियोजना कार्य		
	समाज विकासका चरणहरू	समाजको उत्पत्ति र विकास अवधारणा चरणहरू कार्ल मार्क्स, टायलर र मोगानका अनुसार	सामुहिक छलफल कक्षा प्रस्तुति विषय व्याख्या प्रश्नोत्तर विधि विद्यार्थीको समाजको बारेमा खोजी गर्ने र कक्षामा प्रस्तुत गर्ने सामुहिक तथा छलफल अन्तरक्रिया		
	समाजका प्रकारहरू	समाज वर्गीकरणका आधारहरू भाषा धर्म बसोबास समय अर्थ व्यवस्था जीवन पद्धति जीवन पद्धतिका आधारमा समाजको वर्गीकरण सिकारी तथा कन्दमूल सङ्कलक समाज कृषि तथा पशुपालक समाज औद्योगिक समाज आधुनिक समाज	सामुहिक छलफल कक्षा प्रस्तुति विषय व्याख्या प्रश्नोत्तर विधि विद्यार्थी बसिरहेको समाजको बारेमा खोजी गर्ने र कक्षामा प्रस्तुत गर्ने सामुहिक तथा छलफल अन्तरक्रिया		
	समाजका आधारभूत तत्वहरू	समाजका आधारभूत तत्वहरू अवधारणा असल समाज निर्माणमा व्यक्तिको भूमिका	समाजका तत्वहरूको परिचय गराउने स्लाइड वा कार्ड प्रयोग गर्ने समाजका आधारभूत तत्वहरू जानकारी दिने असल समाजका तत्वहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने मानिसले समाज र समाजले मानिसलाई कसरी सहयोगीका रूपमा काम गर्न सक्दछन् सिकाउने		
विकासका पूर्वाधार	विकासको अवधारणा तथा पूर्वसर्तहरू	विकासको अवधारणा विकासका पूर्वसर्तहरू	दुरदृष्टि साक्षरता स्रोतसाधन जनसहभागिता उद्यमशीलता सदाचार शान्ति सुव्यवस्था प्रविधि		
	विकासको पूर्वाधारहरू	शिक्षा स्वास्थ्य सञ्चार विद्युत् खानेपानी यातायात जनशक्ति	परिचय नेपालमा वर्तमान अवस्था नेपालमा सम्भावना नेपालका अवसर नेपालमा भएका समस्याहरू		
	परम्परागत ज्ञान, सिप र प्रविधि तथा	परम्परागत ज्ञान, सिप र प्रविधिको परिचय ढिकी, जाँतो, पानीघट्ट, महत्व	परम्परागत ज्ञान, सिप र प्रविधिको परिचय महत्व		

	तिनको सिर्जनशील प्रयोग	हलो, जुवा, आरन, भाँडाकुँडा बनाउने लोहोरो सिलौटो, डोको, नाम्लो दाम्लो, मान्द्रो ठेकी, मदानी आदिमा प्रयोग हुने सामान तथा स्थानिय स्रोतहरूको प्रयोग	आधुनिक प्रयोग लोपोन्मुख हुनाका कारणहरू संरक्षणका उपायहरू		
	स्थानीय स्तरमा विकास प्रस्ताव तर्जुमा र कार्यान्वयन प्रक्रिया	वस्तुगत विवरणसम्बन्धी सामान्य जानकारी (गाउँ /नगरपालिकामा विकास प्रस्ताव तर्जुमा सामान्य अवधारणा)	गाउँ/नगरपालिकामा विकास प्रस्ताव कार्यान्वयन प्रक्रिया जानकारी महत्व, कार्यन्वयनमा जनसहभागिताको अवस्था तथा महत्व		
हाम्रा सामाजिक मूल्य मान्यता	हाम्रा परम्परा एवम् सामाजिक मूल्य मान्यता परिचय र प्रभाव	नेपालमा प्रचलित धर्महरू हिन्दु, बौद्ध, मुस्लिम, किस्चियन, किराँत, बोन, शिख)	धर्महरूको परिचय सबै धर्मका साझा मूल्य र मान्यता धार्मिक सहिष्णुता धर्म निरपेक्षता सम्बन्धी अवधारणा र महत्व धर्मले कसरी मेल मिलाएको भावनाको विकास गर्छ		
	मानव मूल्य र यसको महत्व	मानव मूल्यको परिचय मानव मूल्यको महत्व विद्यार्थीको व्यवहार	मानव मूल्य सम्बन्धमा विद्यार्थीलाई जानकारी (दया, माया, करुणा, सहानुभूति, समानुभूति आदि सम्बन्धी जानकारी)		
	धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता	नेपालका धार्मिक सहिष्णुताको परम्परा र वर्तमान अभ्यास धर्म निरपेक्षताको	सहिष्णुताको परम्परा र वर्तमान अवस्था अवधारणा र महत्व		
	नेपालको परम्परागत कला र संस्कृति	नेपाली परम्परागत कलाको परिचय र महत्व नेपाली चित्रकाल	ग्रन्थ चित्र, पौभा चित्र, भित्तिचित्र, मिथिला चित्रकला तथा अन्य स्थानिय चित्रकलाको बारेमा समुदायमा भएका विभिन्न चित्र, मूर्ति र भवनहरूको वर्तमान अवस्था संरक्षणका उपायहरू ऐतिहासिक विकास, वर्तमान अवस्था, संरक्षण गर्नुपर्ने कारणहरू, संरक्षणका उपायहरू विशेषता र संरक्षण एवम् प्रवर्धनका उपायहरू समुदायमा भएका विभिन्न चित्र, मूर्ति र भवनहरूको वर्तमान अवस्था, संरक्षणका उपायहरू समुदायमा भएका विभिन्न चित्र, मूर्ति र भवनहरूको वर्तमान अवस्था संरक्षणका उपायहरू		
		मूर्तिकला			
		वास्तुकला परिचय (प्यागोडा शैली, शिखर शैली, गुम्बा शैली, मुगल शैली, युरोपियन शैली तथा अन्य शैलीको बारेमा ।)			
	समानुभूति र सहयोग	समानुभूति र सहयोगको धारणा	परिचय, महत्व, व्यवहारिक प्रयोग नेपालमा समानुभूति र सहयोगको परम्परा सम्बन्ध		
	केही राष्ट्रिय विभूति तथा व्यक्तित्व : वि.पी. कोइराला र पुष्पलाल	परिचय योगदान (सामाजिक, राजनैतिक तथा साहित्यिक)	उनीहरूले राजनैतिक संस्कारको विकासका लागि गरेका कार्यहरूका लागि गरेका कार्यहरू		
	शान्ति संस्कृति	अवधारणा वर्तमान अवस्था आवश्यकता प्रवर्धनका उपायहरू	लेखेका, सुनेका, अनुभव गरेका विभिन्न द्वन्द्व तथा शान्ति प्रकृयाका घटनाहरू शान्ति र द्वन्द्व बीच फरक नेपालमा शान्ति प्रकृया सम्पन्न गरेको अभ्यास समाजमा शान्ति संस्कृतिको आवश्यकता विकास गराउने उपायहरू		
सामाजिक समस्या र सभाधान	सामाजिक समस्या र	पहिचान, असर, समाधान	सामाजिक विकृति तथा समस्याको पहिचान		

	विकृति (परिचय, अवधारणा) हेपाइ साइबर अपराध विद्युतीय कुलत		समाजमा पर्ने असर र समाधानका उपायहरू सामाजिक विकृति विद्वका सन्देशमलूक विषयवस्तु सामाजिक विकृति र समस्यासचेतना जगाउने नाराहरू सामाजिक समस्या र विकृति समाधान सम्बन्धमा भूमिका अभिनय		
	सामाजिक सुधारका लागि स्थानीय र राष्ट्रिय संघ संस्थाको योगदान	समाज कल्याण परिषद् केन्द्रीय बाल कल्याण समिति नेपाल प्रहरी नेपाल रेडक्रस सोसाइटी नेपाल स्काउट	समुदायमा क्रियाशील सामाजिक संघसंस्थाहरू परिचय संस्थाको महत्व र सामाजिक समस्या संस्थाका व्यक्तित्व भेटी योगदानको बारेमा कुरा गर्ने संघसंस्थाले आयोजना गरेका समस्या विरुद्ध सचेतना रेडक्रस र स्काउटको परिचय संस्थाहरूको योगदान रेडक्रस र स्काउटका गतिविधिहरू		
	सामाजिक समस्या समाधानमा प्रचलित अभ्यासहरू	गुठी बड्घर (थारु) पर्म पैचो सहभोज	अवधारणा स्पष्ट पार्ने महत्व सामाजिक संस्कार सम्बन्ध विस्तार		
नागरिक चेतना	संविधान सभा र वर्तमान संविधान	संविधानसभाको परिचय, गठन र महत्व । नेपालको वर्तमान संविधानका विशेषताहरू	संविधानको परिभाषा महत्व विशेषताहरू सबल पक्षहरू कमजोरी पक्षहरू कक्षा नियम र संवैधानिक कानूनको तुलना		
	नागरिक पहिचान	परिचय जन्मदर्ता प्रमाण पत्र नागरिकता राष्ट्रिय परिचय पत्र	परिचय जन्म दर्ता, सोको प्राप्तिका प्रावधानहरू आवश्यकता र महत्व नागरिकता, सोको प्राप्तिका प्रावधानहरू आवश्यकता र महत्व राष्ट्रिय परिचय पत्र र सोको प्राप्तिका प्रावधानहरू, आवश्यकता वा महत्व तिनीहरू प्राप्त गर्न आवश्यक कार्यहरू		
	नेपालको संविधानले प्रदान गरेका मौलिक हकहरू	परिचय मौलिक हकहरूको संवैधानिक व्यवस्था	महत्व मौलिक हक र मानव अधिकार विचको समानता र भिन्नता मौलिक हकको छोटो परिचय दिने		
	नागरिक कर्तव्य	पारिवारिक कर्तव्य सामाजिक कर्तव्य नैतिक कर्तव्य कानुनी कर्तव्य	परिचय नागरिक कर्तव्य अन्तर्गत पर्ने कर्तव्यहरू सामाजिक कर्तव्यहरू कानुनी कर्तव्य पारिवारिक कर्तव्य कर्तव्य पालना किन गर्ने नागरिक कर्तव्य र दायित्व कर्तव्य पालना नगर्दा हुन सक्ने परिणामहरू		
	सुशासन	सुशासन परिचय आयाम विशेषता महत्व विद्यार्थीको भूमिका व्यक्ति, परिवार र	सुशासनको परिचय सुशासन र निर्वाचन जनताको भूमिका		

		समाजको भूमिका			
	लोकतान्त्रिक आचरण	परिचय महत्व अभ्यास विकास गर्ने तरिकाहरू	लोकतन्त्र र सुशासन समाज र लोकतान्त्रिक अभ्यास		
	नागरिक समाज	परिचय भूमिका	नेपाल र नागरिक समाजको अभ्यास नेपालमा सुशासनका लागि नागरिक समाज		
	राष्ट्र, राष्ट्रियता र राष्ट्रिय सरोकारका विषय	राष्ट्र, राष्ट्रियता परिचय महत्व राष्ट्रिय सरोकारका विषय राष्ट्रिय अखण्डता सीमा सुरक्षा राष्ट्रिय हित आत्मसम्मान	परिचय राष्ट्रिय सरोकारका विषयमा सीमा विवाद नेपाली स्वाधीनता		
हाम्रो पृथ्वी	अक्षांश र देशान्तर	परिचय अक्षांश र हावापानी विचको सम्बन्ध देशान्तरले समयमा पर्ने प्रभाव स्थानीय समय र प्रामाणिक समय	परिचय र महत्व हावापानीमा पर्ने प्रभाव स्थानीय समय र प्रामाणिक समयको अवधारणा देशान्तरबाट समयमा पर्ने प्रभाव देशान्तर र समय सम्बन्धित गणितिय समस्या अक्षांश र हावापानी विचको सम्बन्ध		
	नेपालको हावापानी प्राकृतिक वनस्पति	गृष्मकालिन र हिउद वा शीतकालिन हावापानी हिमाल, पहाड र तराई नेपालको धरातलिय स्वरुप अनुसार हावापानी नेपालमा प्राकृतिक वनस्पतिको वर्गिकरण	हावापानीमा वायुको चापको प्रभाव एवम् अन्य तत्वहरुको प्रभावको विश्लेषण नेपालमा पाइने हावापानीमा प्रकार हावापानीले जनजीवनमा पर्ने प्रभाव स्थानीय स्तरमा पाइने वनस्पति प्राकृतिक वनस्पतिको महत्व, उष्ण सहावहार, उपोष्ण पतझड , कोणधारी वनस्पति आदीको बारेमा छलफल गर्ने		
	नेपालको खनिज तथा जलस्रोत	नेपालको खनिज र जलस्रोतको परिचय उपयोगिता सम्बन्धी अवधारण	नेपालको खनिज र उपयोगिताको अवस्था महत्व खनिज पाइने स्थानको परिचय जलस्रोतको परिचय उपयोगको अवस्था नेपालका नदीहरू र तिनीहरूको स्तर विभाजन सिचाइको अवस्था महत्व जलस्रोतको नेपालको समृद्धिको आधार		
	नेपालमा घट्ने प्रमुख विपत् र तिनको व्यवस्थापन	जलउत्पन्न प्रकोप र तिनको व्यवस्थापनको महत्व	बाढी, डुबान र हिमताल विस्फोटन मानव सृजित विपत् र यसको व्यवस्थापन एवम् सामाजिक दायित्व जलउत्पन्न प्रकोपको सूची तयार पार्ने विभिन्न जल उत्पन्न प्रकोपहरू मानव सृजित प्रकोप मानिसहरूको सामाजिक दायित्व		
	एसिया	परिचय धरातलीय स्वरुप हावापानी जनजीवन	एसियाको प्राकृतिक तथा राजनैतिक नक्साको प्रयोग गरी धरातलीय स्वरुप हावापानी जनजीवन कहाँ कहाँ पर्छन् र संकेतको जानकारी महादेश र नेपालको सम्बन्ध		
	युरोप	परिचय धरातलीय स्वरुप हावापानी र जनजीवन	युरोपको प्राकृतिक तथा राजनैतिक नक्साको प्रयोग गरी धरातलीय स्वरुप, हावापानी,		

			जनजीवन कहाँ कहाँ पर्छन् र संकेतको जानकारी महादेश र नेपालको सम्बन्ध		
	अस्ट्रेलिया	धरातलीय स्वरूप, हावापानी र जनजीवन	युरोपको प्राकृतिक तथा राजनैतिक नक्साको प्रयोग गरी धरातलीय स्वरूप, हावापानी, जनजीवन कहाँ कहाँ पर्छन् र संकेतको जानकारी महादेश र नेपालको सम्बन्ध		
	नक्सा कार्य	नक्सा अध्ययन, निर्माण र उपयोग सङ्केत, दिशा र नापी नक्साका प्रकार (राजनैतिक, भौगोलिक, स्थालाकृत) नापी (म्याट्रिक, कथात्मक, चित्रात्मक आदि स्केल)	नेपालको आउट लाइन नक्सा निर्माणका आधारभूत तथ्यहरू वर्ग वा रेखात्मक स्वतन्त्र नक्सा कार्वन ट्रेसिङ तरिका फोटो कपी तरिका संकेतको प्रयोग तथा भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, पर्यटकीय, उत्पादन क्षेत्र, बाटोघाटो, पहाड, नदी आदिको पहिचान गरी सही भर्न सिकाउने ।		
हाम्रो विगत	इतिहास र ऐतिहासिक स्रोत	परिचय नेपालको इतिहास लेखन खोज अध्ययन संरक्षण			
	बुद्धको भूमि कपिलवस्तुको शाक्यवंशीय इतिहास	कपिलवस्तुको सुरुवात र गौतम बुद्धको वंसावली	कपिलवस्तुको शाक्यवंशीय इतिहास शाक्य वंशीय इतिहास महत्व मुख्य मुख्य घटनाहरू		
	आफ्नो वंशको परिचय र वंशावली खोजी	वंशावली परिचय महत्व यसको प्रयोग	आफू बस्ने क्षेत्रमा रहेका जातजातिहरूका बारेमा वंशावली अध्ययन गर्न लगाई आफ्नो वंशका बारेमा छलफल गर्न लगाउने		
	नेपालको एकीकरण अभियान	पृथ्वी नारायण शाहको जन्म एकीकरण अभियान एकीकरणका मुख्य घटना एकीकरणमा पृथ्वीनारायण शाहले व्यहोर्नु परेका बाधा व्यवधानहरू सैनिक सुदृढीकरण एकीकरणले नेपाली समाजमा प्रभाव	नेपाल एकीकरणको प्रभाव एकीकरणमा पृथ्वीनारायण शाहको भूमिका एकीकरणका घटनामा समयरेखा		
	नेपाल अङ्ग्रेज युद्ध	कारण प्रभाव	नेपाल अङ्ग्रेज युद्धका कारणहरू (राजनैतिक र आर्थिक, सामाजिक, आर्थिक) प्रभावहरूको व्याख्या, मुख्य घटनाहरू, युद्धको नेपाली समाजमा परेको प्रभाव		
	नेपाल अङ्ग्रेज युद्धमा नेपाली वीर वीरङ्गनाहरूको योगदान	नालापानी युद्ध र बलभद्र कुर्वर अमरसिंह थापा र मलाउँ रामगढ भक्ति थापा र देउथल रणजोर सिंह र जैथक रणविर सिंह थापा र मकवानपुर अमर सिंह थापा र जितगढ भिमसेन थापा र उनको प्रधानमन्त्रीकाल	युद्धमा नेपाली वीर विरङ्गनाको योगदान युद्धको नेपाली समाजमा परेको प्रभाव नेपाल अङ्ग्रेज युद्धमा नेपाली वीर वीरङ्गनाहरूको योगदान		
	राणाशासन काल	राणाशासनको उदय र अन्त्यकाकारण राणाशासनको आर्थिक र सामाजिक प्रभाव	उदय र अन्त्यका कारणहरू सामाजिक तथा आर्थिक प्रभाव राणाशासन व्यवस्थामा भएका सामाजिक तथा आर्थिक परिवर्तनले		

			हालको समाजमा पारेको प्रभाव		
हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	कृषि	परिचय महत्व परम्परागत र आधुनिक कृषिको अवस्था विशेषता महत्व कृषि क्षेत्र विकासको सम्भाव्यता कृषि देश विकासको मेरुदण्ड	कृषिको परिचय महत्व सम्बन्ध कृषि उत्पादन वा बाढीका प्रकारहरू परम्परागत कृषि उत्पादन र महत्व व्यावसायिक कृषिको अवधारण र महत्व कृषिका संभावनाहरू		
	उद्योग	परिचय प्रकार महत्व उद्योगको सम्भाव्यता प्रवर्धनका उपाय	उद्योगको नितिगत अवधारण घरेलु तथा साना उद्योग, मझौला र ठूला उद्योगहरू कृषि र उद्योग बिचमा सम्बन्ध		
	व्यापार	परिचय महत्व प्रकार नेपालमा व्यापारको बजारीकरण विविधीकरण व्यापारको सम्भावना प्रवर्धनका उपायहरू	घरेलु व्यापार वैदेशिक व्यापार उपभोग गर्ने वस्तुहरूको व्यापारको अवस्था विविधीकरण, बजारीकरण, व्यापार प्रवर्धन, स्थानीय, आन्तरिक बाह्य व्यापारमा आयात निर्यातको अवस्था व्यापार प्रवर्धन प्राथमिकता दिन गर्न सकिने उपायहरू कृषि व्यापार र उद्योगको सम्बन्ध		
	श्रम, आयआर्जन र रोजगार एवम् उद्यमशिलता	परिचय, महत्व श्रम प्रतिको सम्मान श्रम तथा आयआर्जन रोजगार उद्यमशिलता बीचको सम्बन्ध	श्रम र रोजगारको अवधारणा श्रम र रोजगारको अन्तरसम्बन्ध रोजगार व्यवस्थापनका उपायहरू स्वरोजगार उद्यमशिलता सिर्जना उद्यमशिलता विकास उद्यमशिलताले योजना कार्यन्वयन		
हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग आवश्यकता र महत्व	नेपालको मित्र राष्ट्र बेलायत, भारत, चिन, अमेरिका संस्थाहरू (सार्क, युरोपियन युनियन, तिनको योगदानहरू)	नेपाललाई सहयोग गर्ने दातृराष्ट्रहरू संघ संस्थाहरू संयुक्त राष्ट्रसंघले गरेका सहयोगका क्षेत्र र सहयोगको सूची		
	संयुक्त राष्ट्र संघ र नेपाल	स्थापना नेपालको सदस्यता परस्पर सम्बन्ध र सहयोग शान्ति स्थापनामा नेपालको योगदान	नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघमा पुऱ्याएको योगदान शान्ति सेना र सहयोग		
	क्षेत्रीय संगठनहरू र नेपाल	सार्क युरोपियन युनियन विश्व बैंक एसियाली विकास बैंक	संगठनको उद्देश्य कार्यक्षेत्र तालिका (परिचय र भूमिका) नेपालको भूमिकाका बारेमा परिचय गराउने		
	समसामयिक घटना र यसको प्रभाव	जलवायु परिवर्तन विश्वव्यापी रुपमा फैलिएका महामारी (कोभिड र अन्य महामारी) स्वास्थ्य सम्बन्धी गतिविधि वैज्ञानिक खोज तथा आविष्कार	एक हप्ता सम्मको समाचार संकलन गर्न लगाउने समसामयिक घटनासँग सम्बन्धित समाचार, चित्र, सम्पादकीय आदि संकलन गरी बुलेटिन बोर्डमा टाँस्न लगाउने		
जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन	जनसाङ्ख्यिकी तत्वहरू	जन्म मृत्यु बसाइँ सराई	जनसाङ्ख्यिकीका तत्वहरूको परिचय जनसङ्ख्यिकीका महत्व		
	नेपालमा जनसंख्या परिवर्तनमा प्रभाव पर्ने तत्वहरू	जन्म मृत्यु बसाइँ सराई	जनसंख्या परिवर्तनमा प्रभाव पर्ने तत्वहरू परिचय स्थानीय समुदायमा जनसंख्या परिवर्तन		
	नेपालमा	बसाइँ सराई गरिनुका	नेपालमा बसाइँसराइका कारणहरू		

	बसाइँसराइका कारण र असर	कारण	नेपालमा बसाइँसराइका असर		
	जनसंख्या वृद्धिका कारण र असरहरू		जनसंख्या वृद्धिका कारणहरू जनसंख्या वृद्धिका असरहरू		
	जनसंख्या व्यवस्थापनका उपायहरू	परिचय महत्व उचित व्यवस्थापनले समृद्ध देश	जनसंख्या व्यवस्थापनको परिचय जनसंख्या व्यवस्थापनका उपायहरू जनसंख्या व्यवस्थापनमा युवाहरूको भूमिका		
	पारिवारिक स्वास्थ्य र हेरचाह	परिचय महत्व व्यावहारिक अभ्यास	पारिवारिक स्वास्थ्यको परिचय र महत्व तथा पारिवारिक स्वास्थ्य सुधार गर्ने आधारहरू स्वास्थ्य र हेरचाहसम्बन्धी		
				जम्मा	
				जम्मा कार्य दिन	
				पुनरावृत्ति	

नोट: प्रश्नहरू राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डको विशिष्टीकरण तालिका बमोजिमका हुने छन् ।

पछिल्लो परीक्षामा पहिलेको परीक्षालाई विभाजन गरिएको खण्डबाट करिब एक तिहाई प्रश्नहरू हुन सक्नेछन् ।

सिकाइ प्रकृया पुरा गर्न विद्यार्थीलाई अतिरिक्त कक्षा लिइए पनि नियमित कक्षामा नै सम्पूर्ण पुरा गर्न सक्ने गरि अध्ययन अध्यापन गराउनु उचित रहने छ । शिक्षकले स्वविवेक प्रयोग गरी कक्षा सञ्चालन गर्ने र विद्यार्थीको सिकाइ प्रकृया पूर्ण गराउनको लागि कार्य घण्टा केही तल माथी गर्न सक्नेछन् ।